

Onderzoek overdracht vastgoed

In de brief van 10 juni 2013 van minister Bussemaker aan de Tweede Kamer heeft zij de contouren geschetst van het nieuwe museaal bestel dat vanaf 1 januari 2017 van kracht wordt: kern daarin: cultureel ondernemerschap, met name gebaseerd op samenwerking van onderop; nieuwe Erfgoedwet vanaf 1 januari 2017 met structurele componenten in de bekostiging van het museale veld.

Over de eventuele eigendomsoverdracht van het vastgoed heeft ze aangegeven dat de volgende 3 scenario's voor 17¹ rijksmusea worden uitgewerkt:

- 1 Overdracht van het eigendom van de gebouwen van het Rijk aan de museumstichtingen ; geen bemoeienis meer van de Rgd met de rijksmusea
- 2 Het eigendom van de gebouwen blijft bij het Rijk, maar de verantwoordelijkheid (budgethouderschap) voor het onderhoud komt bij de musea te liggen.
- 3 De museumstichtingen worden als particuliere stichtingen meegenomen in het nieuwe rijks huisvestingstelsel. Evenals in scenario 2, blijft het eigendom van de gebouwen bij het Rijk, terwijl ook het onderhoud van de gebouwen een rijksaangelegenheid blijft.

Afronding onderzoek en keuze kabinet

Het onderzoek is afgerond en heeft geresulteerd in de brief van minister Bussemaker aan de Tweede Kamer van 13 december 2013 waarin zij heeft gekozen voor scenario 2.

Binnen scenario 2 gaan tenminste 5 (van de 17) rijksmusea gebruik maken van het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) voor de onderhouds- (en instandhoudings)opgave. Welke rijksmusea dat zijn en vanaf welke datum (uiterlijk 1 januari 2017) moet nog nader worden bepaald.

Na vijf jaar wordt een evaluatie uitgevoerd en wil de minister een definitief besluit nemen.

De keuze voor dit scenario is gemotiveerd door:

- Musea moeten beter worden toegerust om als cultureel ondernemer te functioneren, daarbij is zeggenschap over hun gebouwen een belangrijke factor. Op het gebied van presenteren van de collectie ontstaan voortdurend nieuwe inzichten waarbij keuzes moeten worden gemaakt ook op het terrein van de huisvesting;
- Musea hebben allemaal de voorkeur geuit voor scenario 2.
- (niet zo duidelijk in de brief opgenomen, maar wel een belangrijk argument:) Musea krijgen het budgethouderschap voor het onderhoud en de instandhouding van de gebouwen, maar diverse risico's op het terrein van vastgoed blijven bij de Staat/Rijksvastgoedbedrijf.

Over de uitwerking van scenario 2 zegt de minister het volgende:

- Planning: 2014 is uitwerkjaar, waarbij op basis van de huidige beschikbare middelen (bij OCW) een nieuwe bekostiging van musea moet worden uitgewerkt. Daarbij wordt de 1 op 1-compensatie van subsidie en huurbedragen losgelaten. Daarnaast krijgt het RVB een toezichthoudende rol op de vastgoedactiviteiten van een museum in de gebouwen. Verder zal worden bepaald wat de precieze dienstverlening van het RVB is in de gebouwen van de tenminste 5 musea die met het RVB blijven werken;
- Mix van rijksmusea die zelf het onderhoud ter hand nemen en die het onderhoud via het RVB laten uitvoeren: de keuze uit de musea zal zijn gebaseerd op:
  - o Omvang: groot of klein
  - o Recent vernieuwd of toe aan renovatie

---

¹ Bedoeld worden de 17 rijksmusea die een huurcontract met de Rgd hebben, waar onder het Rijksmuseum; niet de 4 rijksmusea die een huurcontract met het RVOB hebben en waarvan de gebouwen in beheer zijn van de Rgd, waar onder Slot Loevestein

- Arm of rijk
- Risico's en toezichtregiem: de taakverschuiving van het Rijksvastgoedbedrijf naar de musea is ook een verschuiving van risico's. Om die risico's beheersbaar te maken treft de minister een reeks maatregelen. Die maatregelen zijn gebaseerd op een tweetal brieven van de minister van OCW en van de minister van Financiën aan de Tweede Kamer.² Daarbij krijgt het Rijksvastgoedbedrijf als eigenaar van het vastgoed een toezichthoudende rol bij de 17 musea. Daarnaast wil de minister via de "Governance Code Cultuur" de juiste competenties voor leden in de Raden van Toezicht krijgen.
Over de omgang met de gebouwen wordt jaarlijks gerapporteerd door de musea aan OCW, via de Erfgoedmonitor en via inspectierapporten.
- Evaluatie na 5 jaar: na de evaluatie kiest de minister definitief voor een huisvestingstelsel. Kernpunten in de evaluatie zijn:
  - Cultureel ondernemerschap
  - Kwaliteit van de gebouwen
  - Omgaan met risico's
  - Kosten onderhoud en apparaatskosten bij musea en overheid

Wat betekent dit scenario voor het Rijksvastgoedbedrijf:

- Het Rijksvastgoedbedrijf beschikt niet (meer) over het budget dat voor onderhoud en vervanging nodig is. Het beschikbare budget wordt door de musea zelf bepaald;
- Het Rijksvastgoedbedrijf houdt toezicht bij alle 17 musea op hoe de musea met het eigendom van het RVB omgaan;
- Het Rijksvastgoedbedrijf voert bij tenminste 5 musea het onderhoud nog zelf uit op basis van jaarlijkse 5-jaars voortschrijdende plannings voor onderhoud en vervangingen, die vooraf instemming van de musea nodig hebben en waarbij de musea afwegen welke middelen zij willen besteden;
- Het Rijksvastgoedbedrijf zal in overleg met OCW, Financiën en het museumveld tot een herverdeling van vastgoedrisico's moeten komen;
- Het Rijksvastgoedbedrijf zal feitelijk minder fte hoeven in te zetten in de sector rijksmusea; de organisaties van de musea die het onderhoud zelf gaan (laten) uitvoeren gaan hun formaties versterken;
- De huidige huurcontracten met de onderhoudszorg lopen nog door in principe tot eind 2016, waarbij de huren met de meeste musea per 1 januari 2014 terugzakken naar een lager niveau volgens de (niet bevroren) oude huurprijsmethode. Het is mogelijk dat fasering van de overgang naar scenario 2 betekent dat een aantal musea eerder in scenario 2 aan de slag gaan.

Eventuele nadere informatie kan worden opgevraagd bij de leden van het OCW-Klantenplatform:

Heidi Scholte, Martin Ploeg (vz), Peter van Hulst, Pieter Bakker en Wieke van der Meij of de verantwoordelijke voor het museumdossier: Eric Boers

---

² Brief minister Bussemaker over "Versterking bestuurskracht onderwijs" van 11 september 2013 en brief minister Dijsselbloem over "financieel beheer en financieel toezicht bij instellingen die een publiek belang dienen" van 27 november 2013